

Nógrád Megye Önkormányzata 2008. évi költségvetési beszámolójának szöveges indoklása

Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII.30.) Korm.rendelet 22. számú melléklete 1.2. Helyi, települési, illetve területi kisebbségi önkormányzati költségvetési szervek gazdálkodási és vagyadatai pontja értelmében az éves költségvetési beszámoló szöveges indoklását az önkormányzat (adatközlő) honlapján kötelezően közzé kell tenni. Nógrád Megye önkormányzata 2008. évi költségvetési beszámolója honlapon történő megjelentetési kötelezettségének az alábbi szöveges közgyűlési előterjesztés megjelentetésével teszünk eleget. Az előterjesztés tartalmaz utalásokat és hivatkozásokat a zárszámadási rendelet számszaki mellékleteire, melyek Nógrád Megye Önkormányzatának Közlönye 2009. május 5-ei (XIX. évfolyam 3.)számában megtekinthetők.

Nógrád Megye Önkormányzata és intézményei 2008. évi beszámolójának összeállítására az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény, az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségeinek sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet, valamint Nógrád Megye Önkormányzata költségvetési és zárszámadási rendelete tartalmának meghatározására, a költségvetés végrehajtásának szabályozására megalkotott 8/2005.(IV.29.) Kgy. rendelet előírásai szerint került sor. A 2008. évi beszámolóhoz készített előterjesztés számszaki adatai megegyeznek a megyei fenntartású intézmények és a Közgyűlés Hivatala éves beszámolójával, melynek leadása a Magyar Államkincstár felé határidőben megtörtént.

Az önkormányzat 2008. évi költségvetésének végrehajtásáról szóló előterjesztést, ezt megelőzően az önkormányzat mérlegét és pénzforgalmi, valamint vagyonkimutatásait, a kötelező egyezőségek meglétét az önkormányzat könyvvizsgálója ellenőrizte. A beszámolóhoz kapcsolódóan minden intézményvezető teljességi nyilatkozatot tett arról, hogy az abban közölt információk teljes körűen tartalmazzák a tényleges helyzet megállapításához szükséges adatokat, a beszámolók valós tartalommal kerültek összeállításra.

A költségvetés tervezését és végrehajtását alapvetően meghatározta a Nógrád Megyei Önkormányzat forráshiánya. Ennek mértéke 1.013 M Ft, melyből 924 M Ft volt a működési hiány. A 2008. évi összevont mérleget vizsgálva megállapítható, hogy a bevételek 97,6%-ra teljesültek. Ezen belül a működési bevételek 3,3%-kal az előirányzott szint felett realizálódtak, a fejlesztési bevételek teljesítése pedig 92,4%-a a tervezettnél. A kiadások területén kisebb „megtakarítás” tapasztalható, teljesítésük 85%-os. A működési kiadások 95,9%-ra, ezzel szemben a fejlesztési kiadások mindössze 37,4%-ra teljesültek. A kötvény kibocsátás fejlesztési célokat szolgáló bevétele kiadási oldalon a fejlesztési tartalékok során jelenik meg előirányzatként. Ennek döntő része a következő évek fejlesztési feladatainak fedezetül szolgál, ezért a teljesítés aránya a módosított előirányzathoz képest igen alacsony. Mindezek hatására önkormányzati szinten pozitív egyenleggel, közel 2.020 M Ft-os pénzkészlettel zárul az év. Az aktív és passzív függő, átfutó, kiegyenlítő tételek hatásaként a 2009. évre visszaengedélyezhető pénzmaradvány 1.970 M Ft.

BEVÉTELEK

A **működési bevételek** 17,7%-kal haladják meg az eredeti és 3,3%-kal a módosított előirányzatot. A likviditási hitel felvétele nélkül számított működési bevételek 12.278 M Ft-ot

tesznek ki, melyek az eredetileg tervezettől közel 14%-kal magasabb szinten realizálódtak. A 2008. évi fizetési egyensúly megtartása, a munkabérek és egyéb működési kiadások időben történő teljesítése érdekében év közben rendszeresen folyószámla- és munkabér hitelt kellett igénybe venni. A likviditási hitelek felvételének halmozott forgalma 1.185 M Ft volt. A hiteltörlesztések hasonló módon számított halmozott összege ezzel szemben 776 M Ft. A finanszírozási műveletek egyenlegeként így 409 M Ft-os működési hitelfelvétel mutatható ki.

A működési bevételek legnagyobb hányadát, 34,4%-ot a Társadalombiztosítási Alapból befolyó finanszírozás teszi ki, az állami támogatások együttes összegének aránya 32,1%, a megyei önkormányzat illetékbevételek részesedése 13,4%, majd a jelentősebb nagyságrendű bevételek sorát az intézményi működési bevételek zárják 12,5%-kal.

A Szent Lázár Megyei Kórháznál (a továbbiakban: Kórház) az eredeti költségvetésben tervezett 4.145 M Ft-tal szemben 4.363 M Ft bevétel realizálódott a **Társadalombiztosítási Alaptól átvett támogatásból**. A többletteljesítés alapvetően az év végén nyújtott, kormányzati döntésen alapuló eseti támogatások eredménye. Emellett 2008-ban viszonylag kedvezőbben alakult az intézmény teljesítményen alapuló finanszírozása is. A többlettámogatások egy része kötött felhasználású volt, másik része a felhalmozódott fizetési kötelezettségek teljesítéséhez nyújtott segítséget.

A 2008. évi eredeti költségvetésben normatív **állami hozzájárulás** és normatív kötött felhasználású támogatás jogcímen 3.297.398 E Ft-ot igényeltünk a központi költségvetésből. A „Baglyaskő” Idősek Otthona kapacitásbővülést, ezzel együtt többlet normatíva lehetőséget jelentett. A júliusban benyújtott igénylés eredményeként az állami támogatás előirányzata közel 52 M Ft-tal emelkedett. A pénzügyi teljesítés megegyezik az így kialakult módosított előirányzattal. A 2008. évi keretszámok kialakításakor – a területi kisebbségi önkormányzatok általános támogatását és a közszféra 13. havi illetménye kifizetéséhez nyújtott állami hozzájárulás előre kalkulálható összegét figyelembe véve – 102 M Ft központosított állami támogatás épült be a költségvetésbe. E jogcímen végül közel 696 M Ft realizálódott, melynek döntő részét a központi bérpolitikai intézkedésekhez nyújtott támogatás tette ki. A megyei önkormányzat központosított előirányzatán futottak végig a Kórház bérpolitikai támogatásai is, míg ez korábban a kórház közvetlen OEP finanszírozásaként jelent meg. A központosított előirányzatok közül nagyságrendjénél fogva kiemelés érdemel a közszféra területén dolgozók 2008. évi illetményemelésének támogatása (270 M Ft), a 13. havi illetmény 6 havi összegének megtérítése (203 M Ft) és a foglalkoztatottak 15 E Ft-os és 20 E Ft-os eseti keresetkiegészítésének fedezete (108 M Ft). Bővített formában – a szakiskolai kollégiumi programmal kiegészülve – tovább folytatódott az Arany János Kollégiumi Program, az új feladat működési kiadásaira központosított előirányzatként 10 M Ft-ot biztosított a központi költségvetés. Az alapfokú művészetoktatás normatív állami támogatása szintén 10 M Ft-tal egészült ki és 2008-ban közel 9 M Ft-ot biztosítottak az oktatási intézmények informatikai fejlesztéséhez is. Ez nyújtott fedezetet többek között a közoktatási intézményeknél – a 3 évvel ezelőtti bérleti konstrukcióban biztosított – számítógépek megvásárlásához.

Az **állami támogatások elszámolásakor** önkormányzati szinten most is keletkezett visszafizetési kötelezettség. Ennek összege a normatív állami támogatásoknál – a megyei intézményekben ellátott gondozottakra járó személyi jövedelemadó elszámolásával együtt – 54.211 E Ft. A visszafizetendő összeg 74%-a (40.171 E Ft) a közoktatási célú normatívákban keletkezett. 2007-től jelentős változásként jelent meg a közoktatási normatív állami támogatások igénylési rendszerében a tanítási együttműködések szerinti számítási módszer bevezetése, 2008-ban ez már kiterjesztésre került szinte valamennyi oktatási alapszabványra.

Ézáltal kiemelt jelentőséggel bír az osztályok létszámának kialakítása, szervezése. Különösen igaz ez a 2008-as év vonatkozásában, amikor a normatíva elszámolásnál a közoktatási ágazatban a tanulói létszám drasztikus csökkenésével kellett szembeülni. A normatívák rendszeréből adódóan egy fő csökkenés sajnos több jogcímnél is kifejti negatív hatását. Az állami támogatás elszámolására irányuló, kibővített, a MÁK által évenként rendszeresített ellenőrzések rávilágítanak az intézményi és fenntartói elszámolás sarkalatos pontjaira. Az ellenőrzés tapasztalatait is figyelembe véve a 2008. évi elszámolásban kiemelt figyelmet fordítottunk a külföldi tanulók esetében a normatíva igényléshez és elszámoláshoz szükséges feltételek ellenőrzésére. A Lorántffy Zsuzsanna Kollégiumnál sajnos 24 fő külföldi diák is elhelyezést nyert, akikre nem vehető igénybe az állami támogatás, ezért az elszámolásban ezt is érvényesítettük. A Magyar Államkincstár – a felülvizsgálati kötelezettsége keretében – 2008. december elején kezdte meg a 2007. évre elszámolt állami támogatás felülvizsgálatát, ahol döntő részben a Liphay Béla Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégiumban a tanulói azonosító számok hiány miatt keletkezett visszafizetési kötelezettség, melyet pénzügyileg 2009. év elején teljesítettünk.

A normatív, kötött felhasználású támogatásokból 187 E Ft-ot kellett visszafizetni, mivel a pedagógus szakvizsga, továbbképzés támogatásának igénylése óta a pedagógusok létszáma lecsökkent.

Az év közben kapott központosított előirányzatok elszámolására is a beszámoló keretén belül került sor. A 2008-ban kapott központosított támogatás két jogcímen keletkezett visszafizetési kötelezettség: a létszámcsökkentési intézkedések ellentételezésére kapott hozzájárulásból 271 E Ft, az eseti kiegészítés elszámolási különbözeteként 4.289 E Ft került visszautalásra a Magyar Államkincstár számlájára.

A megyei önkormányzatok esetében az **illetékbevételek** alakulása meghatározó, hiszen az állami támogatások mellett ez jelenti az önkormányzati feladatellátás egyik alappillérét. Mivel az illetékbevételek leosztása központi számítási algoritmus alapján történik és alapvetően az országos szinten realizált bevételektől függ, így a tervezés szintjén nagyon nehéz prognosztizálni az éves megyei illetékbevételek nagyságát. 2008 első háromnegyed évében a havi utalások összege kedvezőbben alakult a tervezettől, az év utolsó negyedévében azonban már visszaesés volt tapasztalható. Mindezeket figyelembe véve a realizált illetékbevételek 9,6%-kal meghaladta az eredeti előirányzatot.

Az **intézményi működési** bevételek teljesítése az eredeti előirányzathoz képest 109,2%. A tervszámok az előző évi adatokból kiindulva, az infláció mértékének, illetve a szociális intézményekben a nyugdíjak emelésének figyelembe vételével kerültek meghatározásra. Az intézmények alaptevékenységük körében végzett szolgáltatásokkal, helyiségek bérbeadásával igyekeztek bevételi lehetőségeiket tovább növelni. Alapvetően a gondozási, ellátotti térítési díjak emelése miatt az év folyamán saját hatáskörben az intézmények kezdeményezték az előirányzatok módosítását, melynek következtében mintegy 133 M Ft-tal növekedett a tervezett összeg. Az éves teljesítés 1.591 M Ft, ami megegyezik a módosított előirányzattal. A működési bevételek teljesítése intézménycsoportonként különbözőképpen alakult. A többletbevétel realizálása általában a szociális ágazatra jellemző, 2008-ban azonban két intézmény is visszalépésre kényszerült az eredetileg tervezett bevételéhez képest (Ipolypart Ápoló Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézet, Baglyaskő Idősek Otthona). Rendezvények szervezése révén kiemelkedő teljesítési szintet ért el a Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészetoktatási Intézmény (156%), szolgáltató tevékenységének erősödését jelzi a Nógrád Megyei Pedagógiai Intézet 142%-os teljesítése. A Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet az előre nem tervezett régészeti szakhatósági tevékenységéből a tervezett működési bevételének majdnem kétszeresét tudta realizálni.

Az intézmények legjelentősebb bevételi forrása továbbra is az **intézményi támogatás** volt. 2007-től a takarékosági és likviditási szempontok rákényszerítették önkormányzatunkat arra, hogy felfüggesztésre kerüljön az intézményi támogatások folyósításában addig alkalmazott kiskincstári rendszer. Bevezetésekor az újabb intézkedés még átmenetinek indult, de a szűkös pénzügyi lehetőségek miatt 2008-ban továbbra is szükség volt a finanszírozás e formájára, amelyben a működéshez elengedhetetlen fedezetet szigorú kereteken belül eseti engedélyezés alapján biztosítottuk. Az intézményi finanszírozási adatokból megállapítható, hogy az önkormányzat az intézmények feladatellátásához kapcsolódóan igényelt központi támogatást teljes egészében az intézményi működésre fordította, azonban ezt még jelentős összeggel kényszerült kiegészíteni egyéb forrásból, akár likviditási hitel felvétele útján is. A tartósan bizonyuló gazdasági „megszorító” intézkedések, a bevételi források beszűkülése, az önkormányzat rendszeres folyószámlahitel igénybevétele miatt 2008. év végén a finanszírozási rendszer továbbfejlesztésére kényszerült az önkormányzat. 2009. január 1-jétől módosítás történt az intézmények bankszámla-kezelésében, melynek lényege, hogy a kamatkiadások csökkentése céljából az intézmények bankszámláinak egyenlegei bevonásra kerülnek az összevont kamatszámításba.

Az **intézmények működési célú átvett pénzeszközei** alapvetően a sikeres pályázatok eredményeként elnyert, illetve a szakmai tevékenységhez, rendezvényekhez vagy kiadványokhoz biztosított támogatások. Két kategória jelenik meg a beszámolóban: egyrészt a támogatásértékű működési bevételek, amelyek az államháztartás alrendszerén belülről származó támogatások, másrészt a működési célú átvett pénzek, melyek az államháztartáson kívülről jövő összegek. Annak ellenére, hogy a két jogcímen együttvéve mintegy 177 M Ft teljesült, meg kell jegyezni, hogy ezek a pénzek feladattal terheltek, így csak kevés esetben lehet a kapott összegek egy részét a mindennapi működési kiadások fedezetére „beforgatni”, ugyanakkor jelentősen hozzájárulnak a szakmai munka színvonalának javításához. Az intézmények pályázati lehetőségeiket kihasználva a külső források növelésére törekednek, azonban a megyei önkormányzat intézményei számára ezek a pályázati lehetőségek egyre szűkülnek, emellett a pályázati forrásból megvalósított feladatoknál és fejlesztéseknél a pályázatok utófinanszírozási konstrukciójával is számolni kell, ami nem kevés esetben likviditási problémákat okozhat az intézmény gazdálkodásában. Az utófinanszírozás miatti pénzeszközök megelőlegezése céljára a 2008. évi költségvetésben is elkülönített keret állt rendelkezésre a 4. sz. mellékletben.

A közgyűlés hivatala által realizált, **önkormányzatoktól, egyéb szervezetektől, központi költségvetési szervektől átvett pénzeszközök** összege meghaladja a 123 M Ft-ot. Itt továbbra is a közös fenntartású intézményhez átvett pénzek jelentik a legnagyobb tételt. Salgótarján Várostól a Balassi Bálint Megyei Könyvtár működtetéséhez biztosított hozzájárulásból a december havi összeg már csak 2009-ben realizálódott. A jogcímen tervezett előirányzat döntő része pénzügyileg is teljesült.

A 2007. évben keletkezett és 2008. évre visszaengedélyezett **pénzmaradványt** az intézmények teljes egészében igénybe vették.

Az **intézmények felhalmozási bevételei** magukban foglalják a felhalmozási és tőkejellegű bevételek mellett a felhalmozási célra átvett pénzeszközöket is. Az intézmények tárgyi eszköz értékesítéséből származó bevétele jelentéktelen, azonban a felhalmozási célokat szolgáló átvett pénzek összege meghaladta a 471 M Ft-ot. Ebből a Kórház által a két HEFOP pályázaton realizált 397 M Ft-os bevétel a meghatározó. A teljesítésben a korábbi évekhez

hasonlóan a szakképzéssel foglalkozó közoktatási intézmények is jelentős részarányt képviselnek. A Területi Integrált Szakképzés-szervezési Központ megalakulásával a szakképzési hozzájárulásból realizált összeg alatta marad a 2007. évinek.

Az önkormányzat által felhasználható fejlesztési bevételek legnagyobb hányadát most is a **címzett támogatás** teszi ki, amely 2008-ban már csak egy kiemelt feladat, a Baglyaskő Idősek Otthona beruházásához kapcsolódik. A tervezett 530 M Ft-ból 397 M Ft igénybevételére került sor.

A **vagyoneértékesítésből**, hasznosításból származó bevétel 2008-ban közel 99%-ban realizálódott. A Dunai, Közép-Nógrádi és Ménesevölgyi **vízellátó rendszer eszközhasználati díjából** az eredetileg tervezetthez képest 88% teljesült, a 2007. évi elmaradt befizetés év elején teljesült.

A **felhalmozási célú átvett pénzeszközök** egy része a nem közvetlenül a 2008-ban megvalósult feladatokhoz kapcsolódnak, egyrészt az előző évben elvégzett, másrészt a következő évre áthúzódó fejlesztésekhez biztosítanak forrásokat. 2007-ben 5 M Ft-os TFC támogatást sikerült elnyerni a megyeházi TV stúdió kialakításához. A feladat még abban az évben befejeződött, de a pályázati pénz az utólagos finanszírozás miatt csak 2008-ban érkezett meg az önkormányzat számlájára. Jelenleg három intézmény akadálymentesítési munkáira áll rendelkezésünkre pályázati forrás az ÉMOP támogatásával. A Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, a Nógrád Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Gyermekotthon esetében 20-20 M Ft, a berceli Harmónia Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon fejlesztésére 19,3 M Ft elnyert támogatással valósulhat meg a tervezett feladat. 2008-ban mindhárom esetben előleg folyósítására került sor, a munkák azonban várhatóan 2009. folyamán készülnek el, a teljes támogatás igénybevételére ezt követően nyílik lehetőség.

Több év óta először – a salgótarjáni idők otthona építésével kapcsolatban – 2007-ben újra **fejlesztési hitel felvételére** került sor. A hitelkérelemben szerepeltetett és az önkormányzat részére megítélt 149,8 M Ft-ból 2007-ben 120 M Ft, 2008-ban a keretből fennmaradó összeg, azaz 29,8 M Ft igénybevételére került sor.

A közgyűlés 2007. novemberében döntött arról, hogy az elkövetkező évek tervezett beruházási és fejlesztési feladatainak megvalósításához 1,5 milliárd Ft értékű kötvényt bocsát ki. A **kötvény** lejegyzésével az ERSTE Bank Hungary Nyrt. került megbízásra. Mivel a bank kiválasztására vonatkozó eljárásra 2007. decemberében került sor, a kötvény kibocsátással kapcsolatos bevétel csak 2008. év elején realizálódott.

KIADÁSOK

Nógrád Megyei Önkormányzat és intézményei 2008. évi kiadásai összességében elmaradtak a tervezettől. Az összes kiadás 13.297 M Ft, amely 85%-os teljesítésnek felel meg a módosított előirányzathoz képest. A kiadások döntő részét, közel 92%-át a működési kiadások tették ki. Ezen belül a személyi jellegű kiadások és a munkaadókat terhelő járulékok teljesítése 97% körüli. A dologi kiadások 95%-os szinten realizálódtak.

Az intézmények 2008. éves gazdálkodásáról – az önkormányzat 2006-2010. évi gazdasági programjában megfogalmazottakra építve – az alábbi rövid tájékoztatást adom.

- A **Szent Lázár Megyei Kórház** mint súlyponti kórházként működő intézmény, költségvetési főösszegének nagyságrendje miatt is – az önkormányzati összes működési kiadás 42,9%-át jelenti – kiemelt jelentőséggel bír. A ciklusprogramban – az egészségügyi ágazat sajátosságait figyelembe véve – alapvető feladatként fogalmazódott meg, hogy a megyei kórház szakmai, gazdasági, jogi feltételrendszerének felülvizsgálata, átvilágítása állandó, folyamatos feladatot jelent, csak ezek eredménye függvényében hozhatók bármilyen jellegű döntések. A kitűzött cél megfogalmazásának az is hangsúlyt adott, hogy a Kórház likviditási helyzete az elmúlt években nem volt stabilnak mondható, ezért is kért a közgyűlés rendszeresen tájékoztatást az intézmény pénzügyi-gazdasági helyzetének alakulásáról, a likviditási gondok kezelése érdekében megtett intézkedésekről.

A kórház 2008. évi Társadalombiztosítási Alapból folyósított finanszírozása 218 M Ft-tal haladta meg az eredeti előirányzatot. Mind a fekvőbeteg, mind a járóbeteg ellátás területén javultak a finanszírozási szempontból figyelembe vehető mutatók. Nagymértékben javított a teljesítés szintjén a kormányzati intézkedést követően 2008. decemberében folyósított támogatás, melynek mértéke 173 M Ft volt. Ezt döntően az átütemezett szállítói tartozások rendezésére fordította az intézmény. 2008. december 31-én a szállítói állomány a 2007. év végi 478 M Ft-tal szemben 233 M Ft-ra csökkent. Az eredeti költségvetésben tervezett saját bevételek szintén kedvezően alakultak, az ellátási és vizsgálati díjak emeléséből és a továbbszámlázott közüzemi díjakból 36,5 M Ft többletbevétel realizálódott. A kórházi fejlesztési feladatokra a HEFOP pályázatok keretein belül az „Egészségügyi Infrastruktúra Fejlesztése az elmaradott régiókban” témában 309 M Ft, az Egészségügyi Informatikai Rendszer megvalósításá"-hoz közel 88 M Ft támogatás realizálódott. A Kórház a 2007. évi negatív pénzmaradványtól eltérően 2008-ban pozitív egyenleggel zárta az évet. Záró pénzkészlete közel 53 M Ft volt, melyben közrejátszott az OEP december 23-án utalt 143 M Ft nagyságrendű gazdálkodási előlege is. A záró pénzkészlet, valamint az aktív és passzív pénzügyi elszámolások figyelembevételével közel 25 M Ft pénzmaradvánnyal lehet számolni.

- A megyei önkormányzat kötelező feladatát képezi a tartós bentlakást nyújtó **szociális intézmények** fenntartása. Ezzel kapcsolatosan a gazdasági program az alábbi hosszú- és rövidtávú feladatokat határozza meg:
  - A megyei önkormányzat által fenntartott szociális intézményekben a várakozók magas számát tekintve továbbra is prioritást élvez az idősek otthon nyújtó ellátása területén a férőhelyek bővítése;
  - Át kell tekinteni az intézmények funkcionális és strukturális hátterét annak érdekében, hogy a szakmai munka színvonalának megőrzése mellett hatékony, racionális és optimális szervezeti keretek jöjjenek létre;
  - A változó szükségletekre épülő differenciált ellátás biztosításának teljesíthetősége érdekében vizsgálni szükséges, hogy az Ezüstkorszak Idősek Otthona székhelyén kialakíthatóak lennének-e az emelt szintű ellátás feltételei;
  - Tekintettel arra, hogy a jogszabályok határidőhöz kötötten teszik lehetővé az akadálymentes környezet kialakítását, ezért a program részét képezi ennek kialakítása.

A szociális intézményrendszer 2008-ban új taggal bővült, március 1-jével megkezdte működését a „Baglyaskő” Idősek Otthona. Ezzel teljesült az önkormányzat gazdasági programjában elsődlegesen megfogalmazott, az idősek otthon nyújtó ellátása területén férőhely bővítését célzó feladat. Szakmai önállósága megtartása mellett az új intézmény gazdasági feladatait az Ezüstfenyő Idősek Otthona látja el. Az indítás a kezdeti nehézségek ellenére sikeresnek ítéhető. Az intézmény költségvetési keretszámainak kialakítása és a gazdálkodási feladatok megszervezése egyaránt nagy kihívás elé állította az intézmény vezetését és gazdasági szakembereket egyaránt. Az ellátottak folyamatosan foglalták el helyüket az intézményben, 2008-ban még nem valósult meg a teljes kihasználtság, jelenleg azonban az április 1-jei állapotnak megfelelően 138 fő a tartós bentlakásos ellátottak száma. Az idősek klubja 20 férőhelyén 18 fő veszi igénybe a szolgáltatást. Még most is gondot jelent azonban, hogy az átmeneti ellátás 10 férőhelyén csak 6 helyet igényelnek. Az új „belépő” intézmény csökkentette a várakozók létszámát. A jelenlegi gazdasági és jövedelmi viszonyok mellett a bentlakásos elhelyezés iránti igény is hullámzik, nehezebb a megüresedő férőhelyek betöltése. Az emelt színvonalú ellátás iránti igény felülvizsgálata ezért a közeljövő feladatát képezheti.

2007. július 1-jétől – az intézményi struktúra felülvizsgálatát követően ebben az ágazatban is – gazdasági központ kialakítására került sor, amely négy szociális intézmény pénzügyi, gazdálkodási feladatait látja el ludányhalászi székhellyel. Emellett valamennyi intézmény szakmai önállósága megmaradt.

Az ágazathoz tartozó intézmények működési bevételeinek majdnem teljes egészét az ellátottak által befizetett térítési díjak teszik ki. 2008-ban az ágazat hozta az eredetileg tervezettet, mindemellett az intézmények között szóródás tapasztalható. Az Ezüstfenyő Idősek Otthona (106,5%), a Dr.Göllesz Viktor Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon (108,3%), a Harmónia Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon (104,2%) többletbevételt realizált. Az Ipolypart Ápoló Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézet 98%-os, a „Baglyaskő” Idősek Otthonánál 92,6%-os teljesítése miatt bevételkieséssel kellett számolni. A két intézménynél jelentkező teljesítési gondok előre vetítik már azt, hogy a megállapított térítési díjak realizálása az ellátottak és a fizetésre kötelezhető hozzátartozók jövedelme miatt a jövőben még nehezebb lesz. A térítési díjak megállapításának jelenlegi jogszabályi háttere szintén negatív irányban befolyásolhatja a bevételek alakulását. Már 2008. második félévétől tapasztalható az ellátottak körében, hogy a megemelt térítési díjak miatt visszamondják a kiutalt férőhelyek elfoglalását. Az országos ellátási kör miatt meglepő, hogy ez a probléma a Dr.Göllesz Viktor Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthonnál jelentkezett nagyobb súllyal, hiszen itt évek óta teljes kihasználtság volt a jellemző.

Az ágazat intézményeinél az akadálymentesítési feladatok kiemelt jelentőséggel bírnak. Jelenleg – elnyert pályázati támogatással – a berceli intézmény akadálymentesítéssel összefüggő felújítása van folyamatban.

Az Ezüstfenyő Idősek Otthonában teljes egészében megszűnt a módszertani feladatok ellátása, megtörtént a pénzügyi rendezés és elszámolás is. Szintén lezárásra került az intézmény EQUAL pályázata, jelenleg még az utóellenőrzések folynak.

A kötelező feladatellátáson túl a lehetőségek függvényében minden intézmény kihasználta a különböző pályázat nyújtotta lehetőségeket. A diósjenői intézmény a munka-rehabilitációs foglalkoztatás kibővített folytatásához közel 34 M Ft-os támogatásban részesült, az Ipolypart Ápoló Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézet

a regionális módszertani feladatellátásban vállalt szerepet. Sajnos ez utóbbi pénzügyi lehetőségeinél 2009-ben már visszaesés tapasztalható.

- **A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését, oktatását** biztosító ellátó rendszer évek óta visszatérő, és meghatározó nagyságrendű problémája az ellátotti létszám folyamatos csökkenése. A szükségszerű feladatracionalizálás eredményeként 2007-ben létrehozott Nógrád Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Gyermekotthon továbbra is hasonló gondokkal küzd. A feladatmutatók csökkenése az alapszolgálaton túl jelentős kiesést okoz a kapcsolódó kiegészítő állami támogatásoknál is. Ezért 2008-ban tovább folytatódott az intézményi feladatellátás áttekintése a költségtakarékosabb megoldások keresése érdekében. Az intézkedéseket követően Balassagyarmaton megszűnt az óvoda, csökkent a tanulócsoportok száma és a pedagógiai szakszolgálat elhelyezésében, telephelyeiben is változások következtek be. Az intézmény működési bevételeinek teljesítése elmaradt az eredeti előirányzattól (85%), az ellátottak után fizetendő térítési díjak realizálása a szülők jövedelmi helyzete miatt ugyanis egyre nehezebb. 2009-ben a Nógrád Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Gyermekotthonnál a feladatellátás hosszabb távon történő racionalizálása érdekében a további átszervezésről a márciusi közgyűlésen született döntés.
- **A Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészetoktatási Intézmény** működési bevétele – a kiemelt nagy rendezvényeknek köszönhetően – jóval az eredeti előirányzatot meghaladó mértékben teljesült. Az intézménynél a tandíjak realizálása a három tagintézmény vonatkozásában nem egységes: Balassagyarmaton és Szécsényben túlteljesítés, míg Pásztón 10%-os bevétel elmaradás mutatkozott. A pásztói bevétel kiesés egyértelműen az elvárttól kevesebb beirattalossággal magyarázható, amely visszavezethető az általános gyermeklétszám csökkenésre, de az egységes intézményi tandíjak pásztói intézményre történő kiterjesztésére is. A 2008/2009-es tanévet már a lényegesen magasabb díjjal indították. Az önkormányzat a gazdasági programjában az alapfokú művészetoktatás széleskörű elérhetőségének biztosítása mellett a feladatellátás ésszerűsítését, a költséghatékonyság javítását tűzte ki célul. Jelenleg a balassagyarmati központi iskolán kívül még 14 településen folyik alapfokú művészetoktatás. Már 2007-ben elengedhetetlen követelményként fogalmazódott meg, hogy a települési önkormányzatok az ellátott tanulók arányában vállaljanak részt a felmerülő működési kiadásokból. A településekkel kötött megállapodások alapján fizetendő hozzájárulás összege 2008-ban 6,4 M Ft volt, a 2007-ről áthúzódó hátralékokkal együtt 6,9 M Ft realizálódott. Ugyanakkor az önkormányzatok a többségére sajnálatosan 2008-ban sem volt jellemző a határidőben történő teljesítés.
- A 2006-2010. évekre szóló gazdasági program a megyei **közoktatási intézményekkel** kapcsolatban az alábbi kiemelt feladatcsoportokat határozta meg:
  - Az infrastruktúrális fejlesztés, a kötelező eszközökre és felszerelésekre vonatkozó előírások teljesítése érdekében a megyei önkormányzat a közoktatási intézményrendszerében felkutatja és kihasználja az EU-s és hazai pályázati lehetőségeket;
  - Áttekinti intézményi struktúráját, majd a szakmai színvonal megtartása mellett a szolgáltatási igényekhez igazodó, költségtakarékos megoldásokat keres és valósít meg;

- Minden jelentkező számára lehetőség szerint az érdeklődésének és képességének megfelelő beiskolázásról gondoskodik, kiemelten kezelve a hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozást;
- Kiemelt hangsúlyt kapott a gazdasági program kialakításakor a szakképzés átalakítása, melynek során a hatékony feladat ellátás érdekében előtérbe került a szakképző intézményt fenntartók közötti együttműködés a szakképzési kínálat összehangolás, a felesleges képzési párhuzamosságok megszüntetése, a képzési racionalizálási lehetőségek feltárása érdekében. A megyei önkormányzat meghatározó szerepet kíván betölteni a Térségi Integrált Szakképző Központ kialakításában;
- A kollégiumoknál fontos cél a magas kihasználtság megőrzése, illetve az alacsony kihasználtsággal működő kollégiumok mutatóinak javítása. Amennyiben ezeket nem sikerül elérni, a racionális keretek közötti működtetés megoldását kell megtalálni.

A programban megfogalmazott feladatok megvalósítása 2007. első félévében az intézményi struktúra teljes áttekintésével kezdődött, melynek eredményeként 2007. július 1-jétől már egy költségtakarékosabb formában működő intézmény hálózat látja el a közoktatási feladatokat. A legnagyobb átalakításon ez az ágazat esett át, egy új intézmény átvétele mellett sor került intézmények összevonására és a szakmai önállóság megtartása mellett a gazdasági feladatok központosítására is. 2008-ban a Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, mint gazdasági központ 1,8 milliárd Ft bevétellel gazdálkodott, a teljesített kiadások összege meghaladta az 1,7 milliárd Ft-ot. A gazdasági központ költségvetésének főösszegén belül a Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium 58,4%, a Liphay Béla Mezőgazdasági Szakképző Iskola és Kollégium 16,6%, a Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium 17,8%, a Váci Mihály Gimnázium 7,2%-os arányt képvisel.

A 2008. évi tapasztalatokat összegezve elmondható, hogy az intézményi integráció – a gazdálkodási feladatok egységesítésén és optimalizálásán túl – a szakmai munka megszervezésében még nem hozta az elvárható eredményeket. Követelményként fogalmazódott meg a költségek racionalizálása érdekében a párhuzamos képzések megszüntetése, mivel az átszervezést követően a kialakult intézményi struktúra alkalmassá vált ennek megvalósítására (Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium és Fáy András Szakképző Iskola és Kollégium vonatkozásában). A képzési struktúrát vizsgálva már kisebb mértékben ugyan, de még előfordulnak a tagintézmények között párhuzamosságok a szakképzések típusaiban.

A feladatellátáshoz megnyíló EU-s és központi források minél kedvezőbb összegű megszerzésének érdekében a szakképző intézmények fenntartóinak összefogásával és együttes döntésével 2008. második félévében megalakult a Nógrád Megyei Szakképzés-szervezési Társulás, melynek fenntartásához jelentős összeggel járul hozzá a Nógrád Megyei Önkormányzat is. Remélhetőleg csak kezdeti probléma, hogy a jogszabályi változások és az új szervezet beiktatásával bonyolultabbá vált a szakképzési hozzájárulások realizálása, mely ebben az évben bevétel kiesést is eredményezett a fejlesztési célú átvett pénzeszközöknél.

A tanulói és ellátotti létszám folyamatos csökkenése, a normatív állami támogatások és a saját bevételek visszaesése és ezzel szemben a kiadások emelkedése további

megoldásra váró kérdéseket vetnek fel. Ez kiemelten igaz a kollégiumi ellátás területére, amelyre a 2007. évi intézményi átszervezés sem jelentett végleges megoldást. A gazdasági programban megfogalmazottakkal összhangban 2008. évben sikeres pályázat eredményeként – a 2006-tól folyamatban lévő Arany János Kollégiumi Program mellett – beindult a Halmazottan Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Szakiskolai Programja is. Az alapvető gondot azonban az jelenti, hogy az immáron két folyamatban lévő kollégiumi programban résztvevőkön túl kevés igény mutatkozik a „hagyományos” kollégiumi elhelyezésre. Ezért 2009-ben is napirenden kell tartani a kollégiumi feladatellátás kérdését.

Összességében: a tanulói létszám csökkenése 2008-ban szinte valamennyi közoktatási intézményünket érintett, kivétel a pásztói Mikszáth Kálmán Gimnázium, Postaforgalmi Szakközépiskola és Kollégium, ahol nincs létszám gond, sőt még nő az érdeklődés az iskolai képzések iránt. Az intézmények teljes körben igyekeznek kihasználni a pályázatok által nyújtott lehetőségeket a képzés tárgyi feltételeinek javítása érdekében. Az intézményi kereteket egészítik ki a Közoktatási Közalapítvány által eszközbeszerzésre nyújtott pályázati támogatások és a fenntartó által pályázható központosított előirányzatok.

- A **gyermekvédelmi ágazatban** a gondoskodás alatt állók létszáma már évek óta folyamatosan csökken, ami indokoltá tette és teszi ezen a területen is a feladatok újbóli átgondolását.

A Megyei Gyermekvédelmi Központ struktúrájának az ellátottak igényeihez történő igazítása az elmúlt időszakban folyamatosan napirenden lévő kérdés volt. Az intézmény rendszer széttagolt, feladatait több telephelyen és több szakirányban látja el, ez költségessé teszi a fenntartást. Az utóbbi időben számos intézkedés történt, amely az ellátottak átcsoportosítására, esetenként lakásotthonok bezárására, az alkalmazotti létszám szükségszerű csökkentésére is tartalmazott előírásokat. Jelenleg újra folyamatban van az intézményi feladatellátás átgondolása, a költségek további csökkentése érdekében.

Sürgető feladat, hogy a felsőpetényi Margaréta Gyermekotthonban lakó gyermekek elhelyezésére megnyugtató megoldás szülessen. Az értékesítésből befolyó bevételből jobb körülmények közötti elhelyezést lehetne biztosítani a jelenlegi helyett.

Folyamatosan jelentkező igény a lakásotthonok karbantartása, felújítása, korszerűsítése, melyekhez az intézmény a fenntartó közreműködésével is igyekezett az elmúlt évben minél több külső forrást bevonni. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium pályázati támogatása felhasználásával javítani tudtunk az „Ábel”, az „Ipolyparti Fészek” és a „Jövőért” Lakásotthon működési feltételein, mintegy 4 M Ft összegben.

Az intézményben az elmúlt időszakban két HEFOP pályázat is segítette a szakmai feladatellátást. A 2004-ben indult, döntő részben szakmai informatikai központ kialakítását, szakképzések, tréningek megszervezését támogató pályázat lezárása 2008-ban megtörtént, a 2006-ban elnyert, nemzetközi konferencia megszervezését és továbbképzéseket finanszírozó pályázat elszámolása még jelenleg is folyamatban van.

A Megyei Gyermekvédelmi Központ 2008. március 1-jétől a Nógrád Megyei Pedagógia-Szakmai Szolgáltató és Szakszolgálati Intézet számviteli feladatait is ellátja. Az intézményi integráció következtében jelentősen javultak az Intézet feladat ellátási feltételei.

- A **közgyűjteményi ágazat** intézményeire a 2006-2010. évekre szóló gazdasági program fő feladatként az alábbiakat jelölte meg:
  - A Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet vonatkozásában a fontosabb szakmai problémák a szakember-ellátottságból eredő nehézségekből, egyes kiállítások látogatottságának nem kielégítő voltából és egyéb objektív tárgyi körülményekből adódnak. A múzeumi intézményegységek fejlesztését különösen az idegenforgalmi vonzerővel bíró látványosságok számának és minőségének növelése érdekében kell megvalósítani;
  - A megyei könyvtárnak a megye településeit érintő tevékenységében az önkormányzatokkal és társulásaikkal a kölcsönös előnyökön alapuló, a partnerek rendelkezésére álló forrásokat a lehető leghatékonyabban kihasználó együttműködésekre kell törekedni. Átgondolásra jelölte a gazdasági program a közművelődési feladatellátás szervezeti formáját is;
  - A levéltár kiegyensúlyozottnak és színvonalasnak minősíthető tevékenysége a közeljövőben csak akkor tartható fenn, ha a több év óta folyamatosan jelzett raktári elhelyezési problémái megoldódnak. Legfőbb cél tehát a salgótarjáni és balassagyarmati telephelyen egyaránt a raktári kapacitások megoldása.

A **Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet** 2008. évi eredeti bevételi előirányzatát alapvetően a régészeti tevékenységből származó bevételekből – melyek bizonytalanságuk révén nem szerepeltek az eredeti költségvetésben – mintegy 40 M Ft-tal túlteljesítette. Azonban egyes múzeumok látogatottságának javításában továbbra sem sikerült előre lépni, így a belépődíjakból csekély bevétel keletkezett. A sikeres pályázati tevékenységnek köszönhetően 17 M Ft-ot meghaladó támogatás realizálódott az intézménynél. A működési kiadások kigazdálkodásában nagy segítséget jelentett a többletbevétel az intézmény számára, különösen a dologi költségek biztosítása területén. Sajnos év végén még ennek ellenére is 2 M Ft-ot meghaladó mértékű volt a szállítói tartozás összege. A salgótarjáni bevásárlóközpont építésének előkészítő régészeti munkái során talált jelentős nagyságrendű és értékes leletanyag újra felvetette a múzeum raktározási, gyűjtemény-elhelyezési problémáit. A régészeti és pályázati bevételek eredményeként az évet 15 M Ft-os pénzmaradvánnyal zárták, amelynek azonban teljes összege felhasználási köötöttséggel terhelt.

A **Balassi Bálint Megyei Könyvtár és Közművelődési Intézet** 2007. évi átszervezésével a könyvtári és közművelődési feladatok szakmai összevonása megtörtént. 2008-ban zökkenőmentes volt a feladatellátás. A könyvtár a megyei és városi feladatokon túl kistérségi feladatokat is ellát, emellett szerepet játszik a kistérségek könyvtári feladatainak biztosításában is. A kistérségi mozgókönyvtári ellátás, pályázati tevékenység és a települési önkormányzatok hozzájárulásai révén a Könyvtár 2008-ban 38 M Ft-ot meghaladó többletbevételt ért el, amelyeket a működési feltételek és a szakmai munka színvonalának javítására tudott fordítani.

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata – a 2008-as viszonylag kiegyensúlyozott szerződési feltételek után – 2009. évben már jóval kedvezőtlenebb finanszírozási kondíciókat ajánlott fel, így a feladatok újragondolása vált szükségessé.

A **Nógrád Megyei Levéltár** 2008-ban minden eszközzel igyekezett az intézmény látogatottságát és a szolgáltatásai iránti igényt növelni, amelynek eredményeként sikerült a bevételeket az eredetileg tervezett szint felett realizálni. Az

állományvédelem területén nyertes pályázatok – ha a raktári helyzet megoldásában nem játszhattak döntő szerepet – javították a meglévő tárolási kapacitások feltételeit.

- Az **Ellátó Szervezet**nél a bevételek teljesítése meghaladta a tervezett mértéket, ez elsődlegesen a kinnlévőségek sikeres beszedésére vezethető vissza. Az Ellátó Szervezet kezelésében lévő ingatlanokon több felújítási, karbantartási feladat valósult meg. Jelentős évközi változás, hogy az új intézményként belépő Baglyaskő Idősek Otthona étkeztetési tevékenységét is az Ellátó Szervezet látja el.
- A **Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlése** kiadásainak teljesítése összességében nem éri el a 100%-ot. A személyi kiadások és a munkaadói járulékok teljesítése jóval a módosított előirányzat szintje alatt maradt, de a dologi kiadások és az egyéb működési kiadások alakulása is visszafogott. A felhalmozási kiadások realizálása a tervezett ütemnél jóval alacsonyabb a fejlesztési célra kibocsátott kötvény céltartalékba helyezése miatt. 2008. év végéig az 1,5 milliárd forintból mindössze 19 M Ft került felhasználásra.

Az önkormányzati feladatok ellátása érdekében eredeti előirányzat szintjén a közgyűlés 2.480 fő **álláshelyet** hagyott jóvá. A 2008. évi költségvetés már tartalmazta a Baglyaskő Idősek Otthona belépése miatt a 2008. március 1-jétől érvényben lépett, 72 álláshellyel megnövelt létszám előirányzatot is (2.552 fő). Az év első felében beterjesztett költségvetés módosítások mindegyike tartalmazott létszámot érintő változásokat, módosításokat. Összességében az engedélyezett álláshelyek száma az év folyamán 24 fővel csökkent (2.528 fő). A jelentősebb módosítások az intézményi struktúra-változásokkal függenek össze (elsősorban a Nógrád Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Gyermekotthont és a Megyei Gyermekvédelmi Központot érintően).

A létszámcsökkentési intézkedésekhez kapcsolódó többlet kiadások egy részének ellentételezésére három alkalommal nyújtottunk be pályázatot, összesen 20 főre. 2008-ban a pályázatok alapján megítélt támogatás összege megközelítette a 35 M Ft-ot, ennek egy része azonban a munkaviszony megszüntetéséhez kapcsolódó juttatások kifizetésével összhangban csak 2009-ben realizálható. A 2007-ben elnyert, de 2008-ban lehívható támogatásokkal együtt a helyi szervezési intézkedésekhez kapcsolódó pályázati forrásból összesen 58 M Ft-ban részesült önkormányzatunk.

A **foglalkoztatottak átlagos statisztikai állományi létszáma** összességében 2.376 főben realizálódott. Az átlagos statisztikai állományi létszámot a folyamatosan vezetett létszám nyilvántartások alapján, az adott hónap naptári napjainak figyelembe vételével kell kiszámítani. Az átlagos statisztikai állományi létszámban nem jeleníthetők meg a betegség miatt távollévő munkavállalók egy havi folyamatos távollét után, a munkavégzés alóli felmentésen lévők, a prémium évek programban részt vevők és a szülési szabadságon, illetve gyermekgondozási ellátásban részesülők sem. Így fordulhat elő, hogy egyes intézményeknél – különösen ott, ahol magasabb a foglalkoztatottak száma és jellemzőbb a létszámmozgás – az engedélyezett létszámkeret és a számított statisztikai létszám jelentősen eltér egymástól (Szent Lázár Megyei Kórház). A Baglyaskő Idősek Otthonánál az alkalmazotti létszám feltöltése szinte csak az első félév végére fejeződött be, ezért az éves szintre átszámított adat most még torzítja az önkormányzat átlagos létszámát.

A **fejlesztési feladatokból** kettő az intézményi költségvetésekben megjelenő, saját forrásból vagy fejlesztési pályázati pénzből megvalósított felújítási, felhalmozási kiadásokat részletezi. A továbbiakban a Közgyűlés Hivatala által koordinált, önkormányzati szintű, alapvetően címzett és egyéb központi forrásból származó támogatással megvalósult feladatokról adunk tájékoztatást. Ezek közül a fontosabbakat kiemelve:

- 2006-ban kezdődött a **150 férőhelyes idősek otthona építése**. A beruházás tervezett 1.680 M Ft-os összköltségéhez 1.440 M Ft címzett támogatás és 72 M Ft TRFC támogatás társult. 2008. végéig – az előző évi ráfordításokkal együtt – a beruházásra összesen 1.533 M Ft kiadás lett elszámolva, ebből a 2008. évi költség 438 M Ft volt. Ez utóbbi összeg magában foglalja az építési beruházás pénzügyileg 2008-ban kiegyenlített utolsó rész- és elszámoló számláit, valamint az első beszerzésbe tartozó bútorok, gépek, berendezések és egyéb felszerelési tárgyak értékét. Az intézmény rendeltetésszerű használatba vételére 2008. áprilisában került sor. A 2008-ban realizált 397 M Ft-tal együtt eddig 1.307 M Ft állami támogatás igénybevételére került sor. A feladatra jóváhagyott címzett támogatásból még rendelkezésre álló 133 M Ft felhasználásával 2009-ben még kiegészítő építési beruházásokra, speciális kisbusz beszerzésére nyílik lehetőség.
- A **Nógrádi Történeti Múzeum** megújítását célzó **kiemelt projekt** előkészítése, a szakmai koncepció kidolgozása megkezdődött, ezzel kapcsolatosan 2008-ban a koncepció kidolgozásáért a Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásért Közalapítvány részére 9.480 E Ft-ot, az előkészítő és menedzseri feladatok ellátásáért a Budapest Investmen Zrt-nek az első résszámla összegét, 2.400 E Ft-ot fizettünk ki. Pénzforgalmilag már 2009. évet érintette a Nógrád Megyei Múzeumi Szervezet által kifizetett számla 15.000 E Ft-os fedezetének biztosítása. A pénzügyi teljesítéshez szükséges összegeket a fejlesztési célra kibocsátott kötvényből biztosítottuk.
- Az épületek utólagos **akadálymentesítését** célzó ÉMOP pályázatok három intézmény vonatkozásában kedvező elbírálásban részesültek (Bercel, Borbély Lajos Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium, pásztói EGYMI) ezért 2008-ban megkezdődhetnek a kivitelezést előkészítő hirdetési, közbeszerzési feladatok. Ennek költségvonzata még minimális, a felújítások megvalósítására és teljes pénzügyi teljesítésére egyaránt 2009-ben kerül sor.
- Az intézményrendszer ingatlanainak állapota a színvonalasabb feladatellátás, a gazdaságosabb üzemeltetés és sok esetben a balesetveszély elhárítása miatt számos felújítási, korszerűsítési igényt felvet. Sajnos e feladatok megvalósítása – mint már a korábbi években is megfogalmazódott – erősen pályázat-függő, döntő részben csak akkor valósítható meg, ha ahhoz pályázati források állnak rendelkezésre. A pályázatok benyújtása érdekében elengedhetetlen a **tervezési, engedélyezési dokumentációk** előzetes megléte. 2008-ban ezek elkészítésére 7,2 M Ft-ot fizettünk ki. Ez magában foglalja a Fáy András Szakiskola és Kollégium tornacsarnok tetőfelújításának (0,8 M Ft), az EGYMI fűtőkorszerűsítésének (1,5 M Ft) és a Reménysugár Otthon fűtési rendszere felújításának (4,9 M Ft) engedélyezési és tervezési munkáit. A Borbély Lajos Szakközépiskola felújításának építési engedélyezési és tender tervdokumentációja, a Rózsavölgyi Márk Alapfokú Művészetoktatási Intézmény korszerűsítése, tetőtér beépítése engedélyezésének terve, a berceli szociális intézmény

iker-lakóotthon építési tervdokumentációjának szakmai is pénzügyi teljesítése 2009-ben várható.

PÉNZMARADVÁNY ALAKULÁSA

Nógrád Megye Önkormányzatának módosított pénzmaradványa 2008-ban 1,97 milliárd Ft. A pénzmaradvány nagyságrendjéből is látható, hogy annak összege mögött döntően a 2008. évi fejlesztési célú kötvénykibocsátás bevétele áll. Az önkormányzat pénzmaradványa tehát döntő részben az előző évi fejlesztési tartalék maradványából adódik.

A visszaengedélyezhető módosított pénzmaradvány 2,02 milliárd záró pénzkészletből és közel 80 M Ft-os aktív és passzív pénzügyi tételből vezethető le. Az aktív és passzív pénzügyi elszámolások azt jelentik, hogy a tárgyévben (2008-ban) pénzforgalmilag teljesült, de költségként csak a következő évben megjelenő kiadások növelik, az év végén az önkormányzatnál pénzforgalmilag realizált, de már a következő (2009.) évet megillető bevételek pedig csökkentik a pénzmaradvány összegét. Összesen 30 M Ft-ot jelent a 2007. évi negatív pénzmaradvány kigazdálkodása is.

A költségvetési pénzmaradványból 167 M Ft az intézményeknél keletkezett. A záró pénzkészletből az intézmények záró pénzeszköze 180 M Ft volt Külön kiemelés érdemel, hogy a Szent Lázár Megyei Kórház a 2007. évi közel 23 M Ft összegű negatív pénzmaradvánnyal szemben 24,6 M Ft-os többlettel zárta az évet, köszönhetően a december hónapban érkezett jelentős nagyságrendű bevételeknek (kasszamaradvány). A szociális ágazat intézményeinél közel 15 M Ft, a közoktatási ágazatban 81 M Ft-ot meghaladó, a közgyűjteményi, közművelődési intézményeknél 30 M Ft pénzmaradvány keletkezett. Az előző csoportokba nem sorolt intézmények összesen 16 M Ft-os pénzmaradványt realizáltak. A Cigány Területi Kisebbségi Önkormányzat 133 E Ft-tal, a Szlovák Területi Kisebbségi Önkormányzat 87 E Ft-os pénzmaradvánnyal fogadta el beszámolóját.

Az intézményi pénzmaradvány alapvetően a működési előirányzatokon keletkezett megtakarítás eredménye, beleértve itt a Szent Lázár Megyei Kórház adatait is. A fejlesztési feladatok előirányzatain 31 M Ft-ot meghaladó maradvány keletkezett, alapvetően a szakképzési hozzájárulások felhasználásával és a fejlesztési célú pályázati kötelezettségekkel összefüggően.

A jelenleg bemutatott, és a beszámolóval együtt elfogadásra javasolt 1,97 milliárd Ft önkormányzati szinten számított pénzmaradványból a 2009. évi költségvetés eredeti előirányzatában 1,6 milliárd Ft már beépítésre került. A két szám különbözeteként – az éves költségvetés soron következő módosításakor – mintegy 330 M Ft előirányzati rendezésére teszünk javaslatot.

ÖNKORMÁNYZATI VAGYON ALAKULÁSA

A Nógrád Megyei Önkormányzat mérlegének főösszege 13,5%-os növekedést mutat. A mérleg eszköz oldalán a forgóeszközök december 31-ei összege többszörösével meghaladja a 2007. évi állományt, köszönhetően a kötvénykibocsátásból származó bevétel miatt megemelkedett záró pénzkészletnek. A 2007. évi 462 M Ft-tal szemben a pénzeszközök záró

állománya 2008. december 31-én 2.283 M Ft volt, ebből idegen pénz 263 M Ft. Az idegen pénzeszközök alapvetően a szociális intézményekben ellátott gondozottak saját jövedelméből (pl. nyugdíj) keletkezett pénzeit jelentik, melyek az intézmény elkülönített bankszámlájára érkeznek. Ezeket az intézmény kezeli, alakulásukról nyilvántartást vezet, de jellegüknél fogva azonban nem a részei a költségvetési pénzmaradványnak. Itt mutatjuk ki a közgyűlés hivatala letéti számlájának záró egyenlegét is. A befektetett eszközök állománya – a korábbi éveketől eltérően – alig változott (101,2%). Ennek alapvető oka, hogy a címzett támogatással megvalósuló Baglyaskő Idősek Otthona építési beruházásainak zöme még 2007-ben megvalósult, és így értéke már akkor megjelent a befejezetlen beruházások állományában. Az első beszerzést követően 2008-ban került sor a beruházás aktiválására, így ezzel az összeggel a befektetett eszközök állományán belül már csak átcsoportosítás történt az ingatlanok és a befejezetlen beruházások között.

Forrás oldalon is ugyanígy lekövethető a kötvényből realizált bevétel pozitív hatása, itt a tartalékok összege haladja meg nagymértékben az előző évi szintet. A kötelezettségek között jelennek meg az önkormányzat vagyongimutatójában a hosszú lejáratú kötelezettségek (a kötvénykibocsátásból származó visszafizetési kötelezettség), a rövid lejáratú kötelezettségek (rövid lejáratú hitelek visszafizetése, szállítói kötelezettségek és a 2009-ben visszafizetni kívánt fejlesztési hitelek), valamint az aktív, passzív pénzügyi elszámolások (függő bevételek). Az év végi gazdasági és pénzügyi válság negatív módon érintette a kötvénykibocsátással kapcsolatos kötelezettség-állományunkat, emiatt az éves zárlati tételek keretében jelentős nagyságrendű értékelési különbözetet kellett elszámolni. 2008. december 31-ei állapot szerint a visszafizetési kötelezettség közel 160 M Ft-tal nőtt. A jelenlegi pénzügyi folyamatok következményeként lehetséges, hogy ez a negatív folyamat még nem állt meg. Itt kell azonban megemlíteni, hogy a kötvénykibocsátásból származó pénzeszközök tartós betétben való elhelyezéséből jelentős nagyságrendű kamatbevétel keletkezett. A felhasználásig a céltartalékkal kapcsolatban folyamatosan keressük az adott körülmények között legkedvezőbb betételhelyezési lehetőségeket.

A szállítókkal szembeni tartozások nagyobb hányadát most is a Szent Lázár Megyei Kórház fizetési kötelezettségei teszik ki. Ugyanakkor a 2008. decemberi kedvezőbb finanszírozási feltételek a kórháznál a szállítói állomány csökkenését eredményezték, ezért összességében az önkormányzat mutatója is jelentős javulást tükröz.

Összességében: Nógrád Megye Önkormányzata a 2008. évi költségvetésében az önkormányzat likviditási helyzetének biztosítását, az önkormányzat kötelező feladatainak ellátását fogalmazta meg fő rendező elvként, amelyet sikerült is teljesítenie. A 2006-2010. évekre szóló gazdasági programban vázolt elképzelések, célok megvalósítását, a feladatok ellátásának racionalizálását és nem utolsósorban a hiány mértékének csökkentését elsődleges szempontként kezeltük. A központi források csökkenése miatti bevételkiesést az intézményhálózat szinte teljes körére kiterjedő – még 2007. második félévében megkezdett részben gazdasági, részben szakmai – integráció továbbvitelével, emellett újabb költségracionalizálási intézkedésekkel ellensúlyoztuk. A 2007. évi költségcsökkentést célzó intézkedések 2008-ban már teljes éves viszonylatban éreztették hatásukat. Ugyanakkor újabb terhet jelentett költségvetésünknek a 2007. második felében átvett intézmények éves szintű forrás kiegészítése. 2008. egyik jelentős eseménye volt a 150 férőhelyes idősek otthona beindítása, működési feltételeinek biztosítása, mely a központi forrásokon túl jelentős önkormányzati kiegészítést is igényelt. Az önkormányzati források beszűkülése révén előtérbe kerültek a pénzügyi segítséget jelentő egyéb források feltárása. Az év közben jelentkező többletfeladatokhoz jelentős összegű központi források is kapcsolódtak, illetve a pályázati lehetőségek kihasználásával is sikerült enyhíteni a pénzügyi feszültségeken a

többletkiadások finanszírozásában. A Közgyűlés még 2007-ben döntött a kötvény kibocsátásáról, amely pénzügyileg 2008. év elején realizálódott. A kötvény kibocsátásból származó bevétel fejlesztési célok megvalósítását szolgálja, 2008-ban ennek még csak kis hányada került felhasználásra.

A számszaki adatok ismeretében megállapítható, hogy az önkormányzat ebben az évben a korábbi évekhez viszonyítva nehezebb pénzügyi és gazdasági feltételek között gazdálkodott, amit csak tetézt az év végén a gazdaságot és a pénzügyi szektort egyaránt sújtó válság.